

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinæ Vtrivsque Signatvræ Referendarii
Compendium Omnium Operum de Theologia Morali,
omnibusque conscientiæ nodis**

Bonacina, Martino

Coloniæ Agrippinæ

Matrimonii impedimenta dirimentia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41152

honestæ, aliæ de præterito, aliæ de præsentî, & aliæ de futuro.
Unde patet matrimonium his conditionibus celebratum
Duco te in uxorem, si cras sol orietur, &c. aut, *contraham tibi*
si pater meus è vita migraverit: aut, contraho tecum si An-
christus nascetur: si es virgo, &c. statim validum esse. Has ta-
men rejicere debet Parochus in celebratione matrimonii.
Validum verò est matrimonium his conditionibus: *Contraho*
tecum si filios occidas, aut abjicias ut moriantur, &c. obratio-
nem jam dictam, aut contractum cum pacto numquam coha-
bitandi simul. *Ibid. punct. 10. n. 3. & seqq.*

43. Conditio impossibilis tam de præterito, quàm de futuro,
non irritat matrimonium: ut si dicatur, *contraho tecum*
montem istum in mare transtuleris, & ad sit consensus contra-
hentium absolutus. Ibid. num. 16.

44. Matrimonium celebratum sub conditione honesta de
præsentî, vel de præterito, validum est, si res ita est: ut *contraho*
tecum si dives es. Si verò conditio sit de futuro, matrimonium
non est validum ante conditionis eventum. Hinc fit ut is qui
per verba de præsentî contraxit matrimonium cum duobus
sub conditione de futuro, fiat maritus illius, cujus conditio
prius adimpletur. *Ibid. n. 20 & 21.*

45. Matrimonium contractum sub conditione impertinen-
ti de futuro, non est validum, antequam verificetur conditio.
Validum verò est, ea verificata & adimpleta. *Ib. n. 24.*

46. Validum est matrimonium inter habentes impedimen-
tum celebratum sub conditione, *si Papa dispensaverit, Ibid.*
num. 23.

47. Ex his patet quid dicendum de sponsalibus sub condi-
tione celebratis. *Ibid. num. 26.*

48. Matrimonium etiam non consummatum, est indisso-
lubile jure naturali & divino: *quod Deus conjunxit, homo non*
separet, nec dissolvi potest propter adulterium: potest tamen
Summus Pontifex dispensare in matrimonio rato, ad tollen-
das graves discordias, vel vitandum perversionis periculum.
Ibid. punct. 11. num. 2. & seq.

Matrimonii impedimenta dirimentia.

49. Impedimenta jure naturæ dirimentia matrimonium,
sunt defectus usus rationis, error circa personam, impotentia
perpetua ad coeundum, &c. *Ibid. q. 3. punct. 1. n. 1.*

50. Ecclesia potest irritare contractus mediatè, reddendo personas inhabiles ad contrahendum; & immediatè, irritando contractum matrimonii, v g infidelium *ibid. num. 2.*

51. Per consuetudinem legitimè præscriptam possunt nova impedimenta induci, & inducta auferri: consuetudo enim vim habet inducendi legem, & inductam abrogandi. *Ibid. n. 7*

52. Impedimenta non solum impedientia, sed etiam dirimentia secundum jus antiquum sunt duodecim; secundum verò jus novum sunt quatuordecim: nam Cōc. Trident. addidit *raptum, & defectum presentia Parochi & testium.* Omnia sequentibus versibus continentur:

*Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas,
Si sis affinis, si fortè coire nequibis,
Si parochi, & duplici desit presentia testis,
Raptave sis mulier, nec parti reddita tuta:
Hic facienda vetant connubia, facta retrahant.*

Præter hæc, extant alia tantummodò impedientia, quæ paulò post occurrent. *Ibid. num. 10.*

Impedimentum erroris.

53. Matrimonium contractum cum errore circa substantiam, est invalidum jure naturæ, tam inter fideles quàm infideles: errantis enim nullus est consensus; nec refert quod error sit comitans, nisi fortè errans intendat de præsentì contrahere cum tali persona, qualiscumque illa sit. *Ibid. punct. 2. num. 2. & seq.*

54. Matrimonium contractum cum errore qualitatis, non est invalidum: neque celebratum per dolum dantem ipsi causam; adest enim voluntarium simpliciter & consensus positivus. Intellige tamen hanc doctrinam cum duplici limitatione, scilicet ut qualitas circa quam erratur, non fuerit appposita per modum conditionis. ex gr. si quis dicat, *Duco te in uxorem si es nobilis*: deinde ut error qualitatis non transeat in errorem personæ: tunc enim cum erreretur circa personam, invalidum est matrimonium. *Ibid. n. 5 & 6.*

55. Tunc autem error qualitatis transit in errorem personæ, quando qualitas in qua erratur, respicit aliquam certam & determi-

terminatam personam, distinctam ab ea quæ præsens est
num. 7.

56. Validè contrahitur matrimonium cum eo qui se
filium Regis, non explicans cujus Regis filius sit. Similiter
validum est matrimonium, quando non intervenit error per-
sonæ, sed qualitatis, *Ibid. num. 8. & 9.*

Impedimentum conditionis, seu servitutis.

57. Matrimonium contractum cum errore conditionis
non est invalidum, quando persona cum qua contrahitur, est
æqualis, aut melioris conditionis; unde servus contrahens
cum serva, quam credebat liberam esse, validè contrahit. Simi-
liter & liber contrahens cum serva, quæ contrahendo
libera. *Ibid. punct. 3. num. 1. & seq.*

58. Error conditionis irritat matrimonium, quando condi-
tio errantis fit deterior, ut quando liber contrahit cum serva
quam credebat liberam. Irritum etiam est, quando liber con-
trahit cum serva, cum qua adhuc contraheret, cognita ser-
vute. *Ibid. num. 4. & 5.*

59. Matrimonium inter liberum & servam celebratum,
validum, si liber cognito errore copulam habeat cum serva.
Ibid. num. 6.

60. Servus potest invito domino matrimonium celebrare
cum serva, vel cum libera: non tenentur tamen domini con-
sentire; dubitaturq; an possint vendere servos in locis distan-
tibus, in quibus servi non possint reddere debitum, maxime
quando servi sine eorum licentia matrimonium contrahunt,
non posse sine peccato mortali, asserunt Theologi; si-
cerent enim contra jus illorum. *Ibid. num. 7. 8. & 9.*

61. Filii sequuntur conditionem matris, id est, servitutem
quando est serva, & è contrariis mater fuerit libera tempore
conceptionis, vel partus, & postea non fiat serva jure bello.
Quando femina gravida se vendit, filius est liber, & non ser-
vus. *Ibid. num. 10. & seq.*

62. Uxor constante matrimonio non potest se vendere ali-
que viri consensu; secus dicendum de viro, qui non est sub-
iectus uxori, nisi ratione debiti conjugalitatis. *Ibid. num. 13.*

Impedimentum voti.

63. Votum solemnè est illud quod emittitur in susceptio-

ne factorum ordinum, vel in professione religionis: votum simplex est illud quod fit ad libitum cujuscumque. *Ibi punct.*

4. num. 1.

64. Votum castitatis, emissum in professione valida religionis approbatæ, dirimit matrimonium, etiam consummatum, factum post ipsam professionem, consequenter religiosus professus invalidè contrahit matrimonium. Idem dicendum de voto simplici, quod emittunt Patres Societatis JESU, peracto biennio. *ib. n. 2. & 3.*

65. Professio facta in approbata religione, dirimit matrimonium celebratum ante ipsam professionem, modò matrimonium sit tantummodò ratum, & non consummatum. Idem dic de professione Equitum militarium. *ibid. num 4 & 5.*

66. Facta professione ab altero ante consummatum matrimonium, conjux manens in sæculo potest cum alio contrahere matrimonium. *ibid. num 5.*

67. Matrimonium consummatum celebratum ante professionem, non dirimitur per sequentem professionem; etiam si fuerit consummatum intra bimestre. Sunt qui addant & per vim, sed malè *ibid. num. 7. & 8.*

68. Alter conjugum post matrimonium consummatum, valide professionem non emittit altero incio, vel consentiente per metum, dolum, &c. seclusa tamen causa perpetui divortii. Item, invalida est professio quam uterque conjux emittit credens alterum perisse. Adde, conjuges de communi consensu posse ingredi religionem post consummatum matrimonium, imò etiam unum, altero manente in sæculo, si proventæ sit ætatis, si emittat votum continentiae, & Episcopus consentiat. *ibid. n. 9. & seqq.*

69. Ingressus religionem post consummatum matrimonium, committit adulterium, si cum alio copulam habeat. *ibid. n. 13.*

Impedimentum cognationis naturalis.

70. Consanguinitas est vinculum personarum ab eodem proximo stipite descendentiurn carnali propagatione contractum. *ibid punct. 5. §. 1. num. 3.*

71. Consanguinitas distinguitur per lineas & gradus. Nomine *lineæ*, intellige seriem seu collectionem personarum, tam ascendentiurn, quam descendentiurn. Nomine

gradus, intellige distantiam majorem vel minorem una personæ ab alia. Linea duplex est, recta, & collateralis seu transversa. *Ibid. n. 4 & 5.*

72. Invalidum est saltem jure Ecclesiastico, matrimonium celebratum inter personas consanguineas intra quartum gradum inclusive, tam in linea recta, quam in linea transversa. Item matrimonium celebratum in linea recta consanguinitatis, invalidum est jure naturæ, in primo tantum gradu. *Ibid. num. 7. & 8.*

73. Validum est matrimonium contractum ab infidelibus in secundo, tertio, & quarto gradu consanguinitatis; cum infideles non afficiantur impedimentis jure Ecclesiastico inductis, & matrimonium in illis gradibus non sit irritum jure naturæ. *Ibid. num. 9.*

74. Matrimonium contractum à fidelibus consanguineis in linea recta, extra quartum gradum, validum est. *Ibid. num. 10.*

75. In primo gradu lineæ transversæ, nempe inter fratrem & sororem, invalidum est matrimonium jure naturæ; & licet Papa dispensare potest ut matrimonium celebretur cum filio fratris aut sororis qui sunt in secundo gradu, ita potest dispensare in tertio & quarto; nam in his gradibus matrimonium non est irritum jure naturæ. *Ibid. n. 12 & 13.*

Impedimentum cognationis spiritualis.

76. Cognatio spiritualis est propinquitas, seu attinentia quarundam personarum ex statuto Ecclesiæ con surgens propter collationem Baptismi, aut Confirmationis, & propter susceptionem recipientis hæc sacramenta. Cognatio spiritualis in Baptismo contrahitur inter baptizantem & baptizatum, inter susceptorem & baptizatum, inter baptizantem & patrem ac matrem naturalem baptizandi, & inter susceptores & patrem ac matrem baptizati, dirimitq; matrimonium jure Ecclesiastico, non verò inter ipsos susceptores. *Ib. §. 2. n. 1. 2 & 4.*

77. Ad contrahendam cognationem in Baptismo, vel in Confirmatione requiritur ut teneatur infans in Baptismo, scilicet lemmi, ut puer suscipiatur quando primò baptizatur, ut ad sit intentio tacita vel expressa præstandi munus patrini, ut non adsit error personæ, ut baptizans aut suscipiens sit baptizatus quare infidelis nullam contrahit cognationem; deinde ut co-

pater & commater suscipiant puerum de manibus baptizantis statim ac baptizatus est, & si commater suscipiat tantummodo infantem de manibus compatris, non contrahit cognationem, eò quod non dicatur suscipere de Baptismo, seu de sacro fonte. Denique requiritur contactus, ita ut suscipiens, seu tenens, verè dicatur suscipere, seu tenere. *Ibid. num 8. & seq.*

78. Puer cujuscumque ætatis potest esse legitimus susceptor, modò usu rationis gaudeat. Similiter hæreticus & religiosus possunt suscipere alios in Baptismo, est tamen prohibitum religiosi *Ib n. 17. 22. & 23.*

79. Dubitatur, quinam contrahant cognationem, quando plures tangunt puerum in Baptismo? Respond. si omnes, etiam non designati, tangunt simul, omnes contrahunt cognationem; si successive, tantum primus, vel prima mulier tangens contrahit. Quando plures designati sunt à parentibus, sed Parochus admittit unum tantum & unam, cognatio contrahitur tantummodò ab admissis à Parocho; secus dicendum quando parentes designarunt tantum duos, sed Parochus admittit plures ad suscipiendum, non enim ad illum pertinet designare, quando parentes designarunt; quando verò non designarunt, tunc designati à Parocho contrahunt cognationem. Ille ergo qui tangit baptizatum non designatus à parentibus vel saltem à Parocho, non contrahit cognationem cum aliis designati. *Ibid. n. 24. & seq.*

80. In Baptismo abhiberi possunt duo patrini, masculus & femina, in Confirmatione verò unus tantum, estque peccatum mortale admittere plures: neque Episcopus dispensare potest, ut duo viri, aut ~~duo~~ ^{duo} ~~remine~~ ^{remine} simul suscipiant infantem in Baptismo. *Ib. n. 31. & seq.*

81. Quando aliquis mittit procuratorem ad suscipiendum infantem, mittens contrahit cognationem, non autem procurator. *Ibid. n. 34.*

Impedimentum cognationis legalis.

82. Cognatio legalis est propinquitas quarumdam personarum, consurgens ex adoptione: adoptio verò est legitima assumptio extraneæ personæ in filium vel nepotem, &c. vel in filiam, &c. Adoptans debet esse sui juris, & major 25. annis, nec debet esse femina, (quæ adoptare non potest absque privilegio,) ut non sit impotens, ex defectu naturali, ut tam pro-

vestra sit ætatis, ut excedat adoptatum 18. annis, & possit pater carnalis adoptati. *Ibid.* §. 3. n. 1. 2. & 3.

83. Cognatio legalis contrahitur inter adoptantem & adoptatum, & adoptati descendentes usque ad quartum gradum: inter uxorem adoptantis & adoptatum, & e converso inter filios adoptantis & adoptatum; inter has personas cognatio legalis impedit & dirimit matrimonium quamdiu durat. *Ibid.* n. 4. & 5.

84. Quando plures adoptati sunt ab uno & eodem, possunt adoptati inter se matrimonium inire. Potest similiter adoptatus celebrare matrimonium cum filia illegitima adoptantis. Denique validum est matrimonium ab infidelibus celebratum in cognatione legali; nam infideles non sunt subiecti jurisdictioni Ecclesiæ. *Ibid.* num. 7. & seq.

Impedimentum criminis.

85. Crimen impediens & dirimens matrimonium in iure Ecclesiastico, est homicidium & adulterium. Ut crimen homicidii inducat impedimentum dirimens, requiritur occasio conjugis, sive per se, sive per alium: neque sufficit ratiocinatio absque cooperatione: ut vir & femina qui matrimonium contrahunt, conspiraverint in mortem conjugis occidendo eo fine ut poterint inter se matrimonium contrahere: deinde ut mors sequatur. Unde qui mandavit occidi, & postea revocavit mandatum, innotuitque revocatio mandatarum mortem conjugis, non est reus huius impedimenti, sicut nec ille qui tantum consuluit. *Ibid.* p. 26. n. 1. & seq.

86. Ut crimen adulterii inducat impedimentum dirimens matrimonium, requiritur adulterium cum homicidio, contra matrimonium, & cum promissione matrimonii. *Ibid.* num. 8.

87. Promittens matrimonium celebrandum post mortem conjugis, & acceptans, peccat mortaliter, nam sic datur anima captanda mortis alterius conjugis. estque illicita & invalida huiusmodi promissio. *Ibid.* n. 10. & 11.

88. Nullum inducitur impedimentum criminis, quando Titius copulam habet cum Berta, vivente ejus viro, post cuius mortem promittit matrimonium eidem Bertæ. Similiter non inducitur crimen, quando duo conjugati promittunt sibi matrimonium, sed postea pœnitentia ducti resiliunt a promissione, & postea sequitur inter eos copula. Præterea non indu-

inducitur crimen dirimens quando quis occidit uxorem, ut contrahat cum alia, quæ non fuit particeps homicidii, aut ob aliquem finem, aut animo ducendi aliam indeterminatam, aut quando quis occidit uxorem in flagrante crimine adulterii deprehensam. Denique occidens uxorem suam ut aliam ducat, potest matrimonium inire cum alia cum qua non peccavit. Hoc impedimentum criminis contrahitur solum à fidelibus. *ibid. n. 12. & seqq.*

Impedimentum disparitatis cultus.

89. Disparitas cultus reperitur inter fidelem & infidelem: unde matrimonium baptizati, seu fidelis contractum cum infideli, seu non baptizato invalidum est iure Ecclesiastico; sed non iure divino, vel naturali. Quando infideles conjugati convertuntur ad fidem, non sunt separandi, nisi infidelis nolit habitare cum fidele, aut vult habitare quidem, sed non absque injuria creatoris, id est, quando compellit fidelem ad peccatum. *ibid. punct. 7. num. 1. & seq.*

90. Matrimonium non solum ratum, sed etiam consummatum dissolvitur per professionem infidelis conversi factam in religione. *ibid. num. 9.*

91. Filii, quando unus parentum convertitur ad fidem altero persistente in infidelitate, sequuntur conditionem parentis fidelis, quando filii nondum sunt capaces delicti, alioqui relinquendi sunt in propria libertate. *ibid. num. 11.*

Impedimentum vis.

92. Metus intrinsecus, seu à causa intrinseca, distinguitur à metu extrinseco, qui fit à causa extrinseca libera. Vis & metus adhuc est duplex, unus, qui aufert omnino consentum & voluntarium, alter est, qui non tollit omnino consentum, sed solum tollit securum quid. Præterea est adhuc metus cadens in virum constantem, & cadens in inconstantem. Ad metum gravem & cadentem in constantem vicium revocatur metus mortis, mutilationis, cruciatus atrocis, vel longi carceris, vel exilii diuturni, vel servitutis, vel stupri, vel amissionis status honorifici, omnium bonorum, vel saltem magnæ partis: similiter metus infamæ, juris vel facti. *ibid. punct. 8. num. 1. & seq.*

93. Ut metus gravis dirimat matrimonium, requiritur illud malum quod timetur probabiliter imminere. *Ibid. n. 7.*

94. Matrimonium celebratum per metum gravem, seu evidentem in constantem virum, est invalidum jure Ecclesiastico, modò metus sit injustè incussus a causa libera ad extorquendum consensum. *Ibid. nu. 8.*

95. Stuprator validè contrahit matrimonium cum ea quam violavit, etiamsi contrahat ob metum excommunicationis aut mortis à judice infligendæ; quia metus non incurritur injustè: similiter validè celebratur matrimonium ab eo, quia judice cogitur sub gravi pœna stare sponsalibus, cum justè ad ea implenda cogatur.

Validum quoque est matrimonium, quando quis cogitur illud celebrare per sententiam materialiter injustam; talis enim coactio est juridica & justa formaliter. *Ibid. n. 12. & seq.*

96. Validum adhuc est matrimonium celebratum ob metum justæ accusationis, aut carceris, aut mortis juridicè infligendæ: aut ob metum incussum à causa libera, non ad hunc finem, ut matrimonium ineatur, sed ob aliam causam; nec refert quòd sit aliquo modo involuntarium; nam illud involuntarium non censetur causa consensus.

Hinc infertur validum esse matrimonium, quòd quis contraxit cum concubina metu inferni, vel infamiæ, vel ob periculum animæ, aut corporis ex sententia Medici nisi ducat uxorem. Similiter validum est matrimonium quòd contraxit damnatus ad mortem, cui judex promisit liberationem, si propriam filiam aut aliam duceret: aut quòd obsessus contraxit cum filia obsidentis, ut obsessionem evaderet, aut deflorator cum ea quam defloraverat, ut mortem evaderet: aut ægrotus cum filia Medici, à quo aliter curari non potuisset: nam in his casibus metus mortis non fuit incussus ad extorquendum matrimonium. *Ibid. num. 16. & seq.*

97. Matrimonium est invalidum, quando contrahens metu mortis cogitur, non solum contrahere matrimonium, sed etiam per copulam illud consummare: deest enim consensus liber. *Ibid. num. 24.*

98. Si metus cadens in constantem virum incutiatur ad contrahendum, sive ab altero contrahente, sive ab alio, matrimonium est invalidum, etiam adjuncto juramento non contravenienti; neque opus est relaxatione talis juramenti, quia non obligat, nec peccat qui sic contrahit per metum. *Ibid. n. 25. & seq.*

99. Matrimonium celebratum per metum non resolvitur in sponsalia: talis enim contractus est irritus jure positivo; & sponsalia cum gravi metu celebrata sunt similiter irrita, neque inducunt impedimentum publicæ honestatis. *ibid.* num. 28 31 & 32.

100. An sponsus qui alteri metum incussit, possit resilire à matrimonio, antequam alter, qui per metum consensit, ratificet consensum, sunt qui affirment, sunt qui negent; & utraque sententia est probabilis *ibid.* num. 35.

101. Compellens alios ad matrimonium contrahendum, incurrit excommunicationem latam in Concil. Trident. *sess.* 24. *cap.* 9. Excipe tamen dominos cogentes sua mancipia, & parentes suos filios. *ibid.* n. 34.

Impedimentum ordinis.

102. Ordines minores nullo jure dirimunt matrimonium; neque qui accedit ad illos, credens illis annexum esse votum solemne castitatis, tenetur servare castitatem ex voto solemni aut simplici: neque peccat clericus qui susceptis ordinibus contrahit matrimonium: & ne quidem venialiter, si justa de causa id fiat. *ibid.* punct. 9. n. 1. & *seq.*

103. Recipiens aut conferens primam tonsuram, vel minores ordines animo non ascendendi ad minores, aut cum intentione evitandi forum sæculare, non peccat. *ibid.* n. 5.

104. Ordines majores validè & sine gravi metu suscepti, dirimunt jure Ecclesiastico matrimonium subsequens. *ibid.* num. 8.

105. Validum est votum, & consequenter matrimonium invalidum, quando quis recipit sacerdotales ordines, nesciens illis annexum esse votum; quia qui vult statum aliquem, vult etiam ea quæ sunt annexa illi statui. *ibid.* n. 10.

106. Suscipiens sacros ordines cum intentione non vendendi, non tenetur voto castitatis ratione voti præcisè, sed ratione præcepti Ecclesiastici. *ibid.* n. 11.

107. Votum continentiae est annexum ordini sponte suscepto, sicut etiam est annexum onus recitandi officium. *ibid.* num. 12.

108. Græcis Sacerdotibus numquam licitum fuit contrahere matrimonium; permixtum tamen est Græcis jam conjugatis suscipere sacros ordines, & uti matrimonio ante sacros ordines celebrato. *ibid.* n. 13.

109. Ordinatus ante rationis usum non tenetur voto ca-
stitatis, nisi ordines susceptos postea ratificaverit. *ibid. n. 14.*

110. Initiatus ordine sacro, incurrit excommunicationem
& irregularitatem, si matrimonium contrahat. *ibid. n. 17.*

111. Vir conjugatus potest licite sacros ordines suscipere,
si possit facere divortium quoad thorum & habitationem,
etsi suscipiat cum libero & legitimo uxoris consensu: qui ve-
ro suscepit sacros ordines absque legitimo uxoris consensu,
potest reddere debitum petenti mulieri, sed non petere.
Imo potest vir conjugatus ad Episcopatum promoveri, si
uxor consentiat, & ipsa religionem ingrediatur, & in ea
professionem emittat, si juvenis sit. *ibid. n. 18. 19 & 21.*

112. Uxor quæ voto castitatis emisso, licentiam conjugii
dedit suscipiendi sacros ordines, &c. non potest mortuo con-
juge novum inire matrimonium, quia detinetur vinculo ca-
stitatis. *ibid. n. 22.*

Impedimentum ligaminis.

113. Polygamia dicitur, quando simul plures habentur
uxores: bigamia vero, quando successivè, id est, quando
mortua prima ducitur secunda. *ibid. p. 10. n. 1.*

114. Ligamen est vinculum prioris matrimonii, quo duran-
te posterius matrimonium est invalidum. *ibid. n. 2.*

115. Ligamen dirimit matrimonium posterius, non so-
lum jure Ecclesiastico, sed etiam jure naturali & divino.
Quare Summus Pontifex nequit dispensare in pluralitate
uxorum aut virorum simul, cum non dispenset in jure natu-
rae, vel divino; dispensavit tamen Deus in lege veteri. Simi-
liter primum matrimonium dirimitur per secundum con-
summatum. Item infideles nequeunt valide contrahere ma-
trimonium cum pluribus simul, & si infidelis convertatur
ad fidem postquam plures duxit uxores, debet permanere
cum prima, si ipsa voluerit cum eo permanere absque Salva-
toris injuria. *ibid. num. 3 & seq.*

116. Certitudo moralis de morte conjugis requiritur ut
superstes possit cum alio matrimonium inire, nec sufficit ab-
fuisse per multos annos, aut talem esse famam, nisi forte tanta
sint indicia, ut nullus sit amplius dubitandi locus de ejus
morte. ut si ingressus est prælium, nec postea amplius compa-
ruit, & fama est periisse: neque sufficienter probatur mors
conjugis

conjugis per unum testem, nisi urgeant aliæ conjecturæ. *ibid.*

num. 12. & seq.

117. Uxor quæ celebravit matrimonium cum secundo, credens priorem virum esse mortuum, tenetur recedere à secundo, si cognoscat priorem virum superstitem esse. *ib. n. 17.*

118. Validum est matrimonium contractum ab eo qui credebatur superstitem esse priorem conjugem, sed reverà mortua erat, si habuit intentionem contrahendi quantum poterat. *ibid. num. 18.*

Impedimentum publicæ honestatis.

119. Impedimentum publicæ honestatis ita appellatur, eò quod æquum sit propter publicam honestatem & decensiam, ut matrimonium impediatur inter aliquas personas, quæ factæ sunt sibi propinquæ ob sponsalia, vel ob matrimonium. *ibid. punct. 11. num. 1.*

120. Ex sponsalibus validis & certis oritur jure Ecclesiastico impedimentum publicæ honestatis, dirimens matrimonium cum consanguineis alterius sponsi in primo gradu. Oritur etiam ex matrimonio rato, extenditurque usque ad quartum gradum. *ibid. num. 2. Hinc*

121. Infertur primò impedimentum publicæ honestatis non induci, quando aliquis fictè consensit, aut sponsalia invalida sunt. Secundò, publicam honestatem non extendi ad infideles; nec cessare per dissolutionem sponsaliorum mutuo consensu factam; cum impedimenta dependeant ab Ecclesia. *ibid. num. 3. 6. & 7.*

122. Concurrit aliquando publica honestas cum impedimento affinitatis; ex gr. qui celebravit sponsalia cum Berta, & postea copulam habet cum sorore Bertæ, neutram potest ducere. *ibid. num. 8.*

123. Ex matrimonio rato invalido confurgit impedimentum publicæ honestatis, modo non sit invalidum defectu debiti consensus, ut est matrimonium amentium & puerorù, & matrimonium contractum per metum gravem, vel per errorem personæ, aut cum persona incerta & indeterminata, aut sub conditione de futuro, antequam adimpleatur conditio: aut inter impuberes, nisi malitia suppleat aratem; secus dicendum de matrimonio contracto sine Parocho & testibus; non enim videtur deesse consensus. *ibid. n. 11. & seq.* Ob eandem rationem.

124. Matrimonium celebratum cum impedimento di-
miente, inducit impedimentum publicæ honestatis *Ibid. n. 19.*
125. Impedimentum publicæ honestatis differt à cetero
impedimenti, quod cetera supervenientia sponsalibus di-
mant sponsalia, publica verò honestas, superveniens non de-
solvat illa *Ibid. num. 21.*
126. Ad Summum Pontificem pertinet dispensare in impe-
dimento publicæ honestatis: ad illum enim pertinet dispen-
sare in jure communi. *Ibid. num. 22.*

Impedimentum affinitati.

127. Affinitas est vinculum seu propinquitas, vel attinen-
tia quarumdam personarum proveniens ex carnali copula li-
cita, vel illicita. *Ibid. punct. 12. num. 1.*
128. Consanguinei Cæii qui copulam habuit cum Bertæ,
non fiunt affines cum consanguineis Bertæ. *Ibid. n. 2.*
129. Affinitas non generat affinitatem, ita ut Titius ma-
ritus Bertæ possit ea mortua ducere illam quæ fuit uxor fratris
Bertæ. *Ibid. num. 3.*
130. Duplex est affinitas; alia dicitur in linea recta & æqua-
li, alia in linea transversali. Vide dicta de consanguinitate. *Ibid.*
num. 4.
131. Stipes affinitatis sunt duæ illæ personæ quæ se carna-
liter cognoscunt, suntque principium affinitatis. Affinitas di-
rimit matrimonium saltem jure Ecclesiastico (difficultas ce-
nim est de jure naturæ,) sive consurgat ex copula licita, sive
ex illicita. *Ibid. num. 5. & 6.*
132. Validum est matrimonium jure naturæ contractum
cum concubina patris, cum uxore fratris mortui, & contra-
ctum in primo gradu lineæ rectæ. *Ibid. n. 8. & seq.*
133. Ad contrahendam affinitatem requiritur seminis rece-
ptio intra vas debitum femine, quomodocumque recipiatur,
sive copula habeatur cum femina invita, sive cum ignorante
vel dormiente, vel insana, vel ebria, inde enim sequi potest ge-
neratio. Nulla oritur affinitas, quando sola femina semen e-
mittit; secus dicendum quando solus vir. Nulla item oritur ex
congressu spadonum, aut ex actu præpostero extra vas debi-
tum; aut ex matrimonio tantummodo rato, sed non consum-
mato. *Ibid. num. 12. & seq.*
134. Contrahentibus scienter matrimonium cum affinibus
vel

vel consanguineis, constituta est pœna excommunicationis ipso facto incurrenda. *Ibid. num. 19.*

135. Uterque conjux privatur jure petendi debitum, quando uterque copulam habuit cum consanguineis alterius conjugis, aut unus tantum, sed de consensu alterius. *Ibid. num. 21.*

136. Maritus contrahens affinitatem cum propria uxore innocente, tenetur reddere debitum: nam innocens non privatur jure suo ob crimen alterius. Item maritus, qui factus est affinis cum uxore ante matrimonium consummatum, non tenetur ingredi religionem, quia nullo jure probatur ad hoc teneri. *Ibid. n. 22 & 23.*

Impedimentum impotentia.

137. Illa dicitur impotentia perpetua coeundi, quæ non potest removeri arte humana, vel absque probabili vitæ periculo. *Ibid. punct. 13. n. 1.*

138. Illa est impotentia perpetua, quæ non potest auferri absque arte magica, vel peccato, vel miraculo; vel si aliter tolli possit, non potest tamen sine corporali periculo. Unde fit ut matrimonium contractum cum impotente, qui post matrimonium miraculosè liberatus est ab impotentia, non sit validum. *Ibid. num. 2. & seq.*

139. Ex triplici capite oriri potest impotentia perpetua. Primo, ex improportione naturali, ut quando femina ita est arcta, ut non possit à viro carnaliter cognosci: quod si femina arcta, fieri possit apta proprio viro per incisionem, tenetur eam pati etiam cum gravi dolore. Secundo, oriri potest ex nimia caliditate, vel frigiditate, quando nimirum copula propter frigiditatem consummari, & semen emitti non potest. Tertio, ex maleficio perpetuo, facto ad impediendum congressum, & copulam inaritam. Perpetuum dicitur post experientiam triennem, quando præmissis precibus & aliis remediis pro maleficio amovendo, amovere nequiverunt. *Ib. n. 6 & seq.*

140. Conjux non tenetur redire ad priorem conjugem, quando non constat an sublatum sit maleficio, secus dicendum si constet. *Ibid. n. 10.*

141. Quando dubiratur an maleficio præcesserit matrimonium, præsumendum est maleficio fuisse factum, ante matrimonium, & consequenter esse impedimentum dirimens matrimonium. *Ibid. num. 11.*

142. Impotentia perpetua coeundi antecedens matrimonium, dirimit matrimonium, non solum jure Ecclesiastico, verum etiam jure naturæ ex quacumque causa provenit *ibid. num. 12.* Quare

143. Validum est matrimonium cum femina quæ potest semen recipere, quamvis ipsa non seminet, vel non retinet semen susceptum, cum semen femineum non sit necessarium ad generationem. Validum adhuc est quando femina potest reddere debitum, sed non nisi cum gravissimo sanivatis periculo, vel vitæ periculo in partu, &c. non enim est affecta impotentia perpetua. Similiter validum est etiam inter steriles, intercedit enim vera copula apta ex sua natura ad generationem. Idem dicendum de matrimonio contracto à senescente, non omnino impotente ad habendam copulam. Secus asserendum de eunuchis perfectis, vel spadone, qui scilicet caret femine apta ad generationem. *ibid. n. 14 & seq.*

144. Conjugibus, quibus constat adesse impotentiam perpetuam, illicitum est petere debitum vel reddere, nec possunt delectari tangendo, osculando &c. *ibid. n. 20.*

145. Triennium quo permittitur conjuges simul habitare ad probandum impotentiam, incipit à die attentatæ copulæ, incipit tamen pro arctatione, quando incipiunt remedia adhiberi. *ibid. num. 21.*

146. Quando unus conjugum ingreditur religionem ex præsumptione impotentia, sed postea cognoscitur error, non debet redire ad uxorem, si professus est ante consummatum matrimonium. Idem dicendum quando uterque conjugum ingreditur religionem ob errorem impotentia præsumptæ ante consummatum matrimonium. *ibid. n. 22. & 23.*

147. Suscipiens sacros ordines ob præsumptionem impotentia, restituendus est uxori petenti, si cognoscatur error, tenebiturque reddere debitum uxori, sed non petere. *ibid. num. 24.*

148. Invalidæ sunt secundæ nuptiæ, quando unus illas celebravit, & alter religionem ingressus est, credens adesse impotentiam perpetuam, quæ tamen non aderat, si matrimonium consummatum fuerat: si non, validæ sunt secundæ nuptiæ, si eas post professionem alterius celebravit. *ibid. n. 25.*

149. Hermaphroditus potest validè matrimonium initiare juxta sexum qui in ipso prævalet: si vero sexus sit æqualis, potest secundum eum quem maluerit, contrahere matrimonium.

nium: quod si semel contraxerit matrimonium juxta unum sexum, peccat, si mortuo conjugē juxta alium sexum matrimonium contrahat: si tamen contrahat, tenet matrimonium. Parochus non debet assistere matrimonio hermaphroditi, in quo uterque sexus est æqualis, donec hermaphroditus protestatus sit coram judice Ecclesiastico cum juramento quem sexum sequi velit. *ibid. num. 26. & seq.*

Impedimenta non dirimentia.

Sunt hæc verbis sequentibus contenta:

*Ecclesia vetitum, nec non tempus feriatum,
Atque catechismus, sponsalia, jungito votum,
Impediunt fieri, permittunt facta teneri.*

150. Per *Ecclesia vetitum*, intellige interdictum, quod est prohibitio, qua certo anni tempore interdicitur matrimonium ab Ecclesia, & contrahens cum hujusmodi interdicto, peccat mortaliter. *ibid. punct. 14 num. 1. 2. & 3.*

151. Vetitum est per Trident *sess. 24. cap. 10.* celebrare matrimonium à primo die Adventus Domini usque ad diem Epiphaniæ, & à quarta feria Cinerum usque ad Octavam Paschæ inclusivè; tamen de licentia Ordinarii possunt dictis temporibus celebrari sponsalia & matrimonium sine solemnitate. *ibid. num. 4.*

152. Aliud impedimentum impediens matrimonium contrahendum sunt sponsalia prius celebrata cum alia persona, hinc qui uni promisit matrimonium, non potest alteri nubere, nisi dissoluta fuerint priora sponsalia. *ibid. num. 5.*

153. Tertium impedimentum impediens est catechismus, qui est instructio fidei quæ fit solemniter ante januam Ecclesiæ super baptizando, vel jam baptizato, ex quatenens puerum contrahit cognitionem spiritualem imperfectam quæ impedit matrimonium; multi tamen volunt hoc impedimentum sublatum fuisse, nec videtur opus esse dispensatione petenda à Sede Apostolica, sed ab Episcopo. *ibid. n. 6.*

154. Quartum impedimentum est votum simplex castitatis, vel ingrediendæ religionis, vel suscipiendi sacros ordines, vel non nubendi. Vota simplicia Societatis Jesu ex motu proprio Gregorii XIII, irritant matrimonium. *ibid. n. 7.*